

Prøvehåndtering

August 2025

Introduktion

I speciallægepraksis udgør prøver den største andel af de rapporterede utilsigtede hændelser. Det betyder, at prøver og prøvesvar bliver forsinkede eller går tabt, så diagnostik af patienten forsinkes og kan få konsekvenser for patientsikkerheden, hvis alvorlig sygdom ikke opdages i tide. Det medfører desuden ekstra tidsforbrug og ressourcer for patienten, speciallægepraksis og den diagnostiske afdeling.

Klyngepakken har til formål, at klinikken får et brush up og tips og tricks, som kan understøtte sikre arbejdsgange, korrekt prøvehåndtering og rettidig diagnostik af patienten.

Pakken er udarbejdet i samarbejde med de regionale risikomanagere og laboratorier. Pakken er relevant for både speciallæger og klinikpersonale, som håndterer rekvisitioner, prøver og svar i klinikken. Klyngepakken indeholder konkrete råd og fremgangsmåder til håndtering af de prøver, som tages i speciallægepraksis og har fokus på hele processen i klinikken: rekvisition, prøvetagning, håndtering, opbevaring, mærkning, transport, modtagelse og opfølgning af svar.

Klyngepakken indeholder to præsentationer, hvoraf den ene er til gennemgang på klyngemødet og vil være udgangspunktet for jeres drøftelser. Det er muligt for klyngekoordinatoren at få den regionale risikomanager til at holde oplægget og facilitere drøftelserne på klyngemødet.

Den anden præsentation er til efterfølgende brug i egen klinik sammen med relevant klinikpersonale. Den indeholder viden og refleksionsspørgsmål om jeres arbejdsgange for prøvehåndtering generelt, men også for de helt konkrete prøvetyper, som I håndterer i klinikken (blodprøver, patologi, mikrobiologi og cervixcytologiske prøver).

Pakken lægger op til en overordnet gennemgang og drøftelse på klyngemødet efterfulgt af en mere praksisnær drøftelse af prøvehåndtering i egen klinik, hvor I sammen skal få igangsat eventuelle kvalitetsforbedrende tiltag, som kan være med til at øge patientsikkerheden.

Speciallægepraksis blev i perioden 2016-2021 akkrediteret, og standarden om parakliniske undersøgelser krævede, at der var procedurer, f.eks. omkring opfølgning på prøvesvar. Klinikkerne kan med fordel bruge materialet i klyngepakken til at gennemgå og evt. opdatere tidligere nedskrevne procedurer og arbejdsgange.

Fakta

Analyser i egen klinik

Klinikker, som selv udfører følgende analyser i klinikken, skal sikre, at der sker en kvalitetssikring af undersøgelserne:

- C-reaktivt protein (CRP)
- Urin dyrkning
- Hæmoglobin A1c
- Serum-lipider, fraktionerede

Læs mere i [Modernisering af laboratorieundersøgelser i overenskomsten om speciallægehjælp](#) i kap 2. Kvalitetssikring af laboratorieundersøgelser analyseret i speciallægepraksis.

Rationel diagnostik

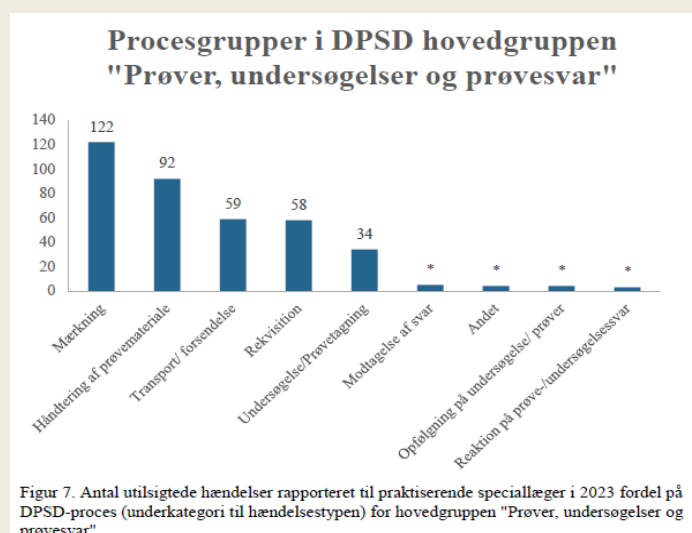
I forbindelse med "Vælg klogt" er der lavet anbefalinger om rationel diagnostik:

- Undgå at bestille prøver uden klar indikation
- Undgå at bestille prøver uden betydning for patientens forløb
- Undgå at bestille prøver, hvor prøvesvar allerede findes

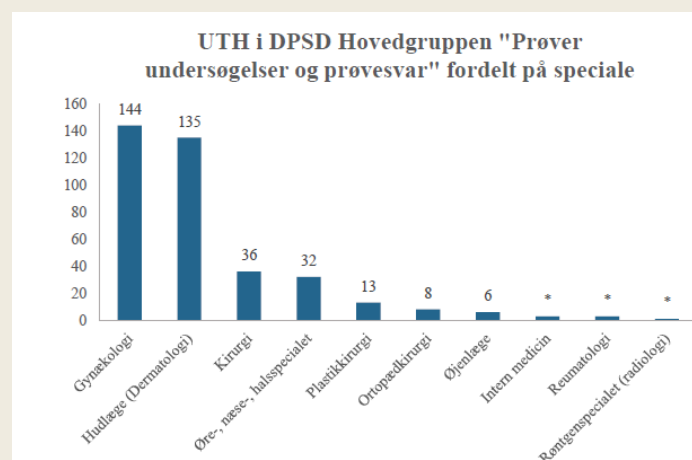
Kilde: <https://vaelgklogt.dk/anbefalinger/blodproever>

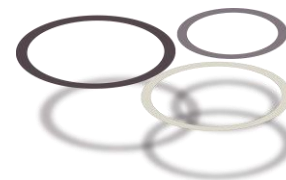
Data om rapporterede UTH

I 2023 blev der i alt registreret 676 utilsigtede hændelser i speciallægepraksis. 381 (56 pct.) af dem handler om "Prøver, undersøgelser og prøvesvar", som er fordelt på følgende undergrupper:

Hændelser om prøver fordelt på specialer:

Forberedelse til klyngemødet

Se [denne korte video](#) om patologi, som viser fremgangsmåder og giver vejledning til klinikerer. Den er et godt afsæt for refleksioner og drøftelserne på klyngemødet.

Til klyngemødet vil der være drøftelser, hvor du med fordel kan have forholdt dig til følgende spørgsmål inden mødet:

- Har I erfaringer med utilsigtede hændelser om prøver eller kunne det ske i din klinik?
- Hvem bestiller prøver i din klinik, og er du/I opmærksomme på rationel diagnostik?
- Analyserer I selv prøver i klinikken, og er der kvalitetssikring på udstyret?
- Har I sikre arbejdsgange for at følge op på prøvesvar?

Opfølgning i egen klinik

Hvad skal du gøre efter klyngemødet?

- Sætte tid af til drøftelse af prøvehåndtering med dit klinikpersonale
- Find evt. skriftlige procedurer, som I har i klinikken, så I kan vurdere, om de skal opdateres
- Hent relevant materiale i klyngepakken på eKVIS' hjemmeside (<https://ekvis.dk/redskaber/klynger/provehaandtering/>)
- Udvælg de prøvetyper i materialet, som omhandler de prøvetyper, som I håndterer i klinikken.
- Du kan vælge at vise præsentationen eller printe dias til uddeling
- Print opgavearket og notér ned, hvis jeres drøftelser fører til ændrede arbejdsgange eller spørgsmål, der skal afklares. Aftal hvem der har ansvar for, at det sker og der følges op.

Opsamling til efterfølgende klyngemøde

Del på klyngemødet hvilke drøftelser og eventuelle ændringer, der har været i din klinik efter gennemgang af emnet på klyngemødet og sammen med klinikpersonalet.